

vista que cal atendre sempre que s'està endegant la tasca de regular un sector laboral.

Entre els objectius de la plataforma també es troba el d'informar periòdicament a la resta de treballadors i treballadores de les decisions preses durant aquestes trobades així com l'aprovació per mitjà d'una assemblea de sector del possible text definitiu i, per tant, del nou conveni.

Cal remarcar la importància d'un procés com aquest, que segueix requerint *l'esforç de tots* els qui hi estem implicats directament o indirectament, és a dir, de tots els professionals que avui en dia estimem l'arqueologia i que hem fet d'ella la nostra activitat principal.

Per qualsevol altra informació o aportació seguim oberts als suggeriments de tots els treballadors i treballadores del sector en la següent adreça electrònica: slara@conc.es.

Activitat arqueològica i normalització professional

Anna Oliver

Tot indica que l'entrada al segle XXI haurà significat la normalització definitiva de l'activitat arqueològica en totes les seves vessants. Si parlem de la normalització de l'activitat professional, pressuposem que l'activitat en qüestió, l'arqueològica, és habitual i es realitza amb una quantitat i freqüència prou importants com perquè pugui generar moviments reivindicatius amb possibilitats de reeixir. L'augment de l'activitat arqueològica, si més no en el context urbà o de les grans obres d'infraestructura, és un fet indubtable, l'existència habitual d'excavacions, de notícies als mitjans de comunicació, etc. és una realitat quotidiana (mai exempta d'un cert oportunisme i/o estacionalitat).

A hores d'ara, tot i que tots voldríem que el patrimoni arqueològic encara estigués més ben protegit, que les inversions fossin més elevades, que les lleis i normes fossin més explícites, que la difusió fos més efectiva etc., és clar per a tothom que, a Catalunya, l'avanç dels darrers quinze anys ha estat espectacular; el fet que, en el debat que ens ocupa, es plantegin dos camins per a la defensa de la professió és un signe de normalitat, per a mi, encoratjadora. Ha estat aquest avenç el que progressivament ha anat situant els arqueòlegs en els diferents "status" professionals: funcionaris, professionals autònoms, assalariats, empresaris...

Us asseguro que quan assistia a les reunions per a crear la secció d'arqueòlegs al Col·legi de Doctors i Llicenciats de Catalunya, ni se m'acudia que hi po-

gués haver empresaris d'arqueologia que, defensant els seus interessos econòmics des de la patronal, fessin necessari un conveni laboral específic d'arqueologia.

En aquells moments, recordem que el Servei d'Arqueologia de la Generalitat s'havia creat a finals de l'any 1981, solament hi havia tres tipus d'arqueòlegs: els funcionaris (pocs: alguns de la Generalitat i alguns funcionaris de l'estat, majoritàriament conservadors de museus), els professors d'Universitat (un col·lectiu que més o menys ha mantingut les mateixes característiques i ha crescut poc i de manera sostinguda) i finalment, els arqueòlegs professionals d'excavació, que van néixer amb el Servei d'Arqueologia (moment en què es va començar a pagar els arqueòlegs que participaven en projectes de restauració o construcció, mitjançant fórmules sovint complicadíssimes, ja que no estava previst per la legislació) i van créixer de manera sobtada amb el Pla de Solidaritat amb l'Atur de 1984, que va contractar tots els llicenciats disponibles en aquells moments.

Després d'aquella experiència puntual, les excavacions anomenades d'urgència van continuar, i amb elles les més variades fórmules de contractació. La discussió estava entre el col·lectiu d'arqueòlegs, la majoria de recent incorporació al món del treball, i la Generalitat de Catalunya, única patrona, a més d'alguns, comptadíssims, ajuntaments. De tota manera, fora d'alguna reivindicació col·lectiva puntual, les relacions contractuals que ben aviat es van consolidar com a contractes d'assistència tècnica a professionals autònoms (el nom d'aquest tipus de contracte ha anat canviant però el contingut amb petites diferències s'ha mantingut) afavorien la individualització ja que cada arqueòleg, alhora que contractat, era director de l'excavació i, per tant, en aquella època, estava sotmès al mateix reglament que regulava les excavacions d'investigació.

Quant al col·lectiu, si alguna vegada s'havia plantejat disjuntives, havia estat quant a quin camí calia seguir per aconseguir el mateix que d'altres professionals (bàsicament l'emmirationament era amb els arquitectes), i, si era adequat, o acceptable, que la Generalitat, sobretot, però també les altres institucions que començaven a contractar arqueòlegs/gues, exigissin el compliment de jornades laborals, gairebé sempre per sobre de les quaranta hores, si la redacció de la memòria científica estava o no inclosa en el preu establert, etc.

Aleshores les centrals sindicals consideraven el nostre col·lectiu massa petit i poc interessant (també el consideraven així les institucions que eren les nostres úniques contractants). En aquest context, personalment, quan alguna vegada m'havia plantejat l'afiliació a un sindicat (coincidint amb les limitades ocasions en què gaudia d'un contracte laboral), en el meu imaginari, la discussió de les condicions laborals dels arqueòlegs, s'haurien plantejat com les de tècnic superior del conveni de la construcció i sempre hauria imaginat que la patronal eren les empreses constructores o les institucions públiques. En aquells moments era impensable una patronal constituïda per empresaris arqueòlegs negociant en una mesa amb la secció sindical d'arqueologia que engloba, a més a més dels arqueòlegs directors

d'excavació, altres categories de treballadors presents en la majoria de projectes i obres del patrimoni arqueològic.

L'existència d'una patronal arqueològica i, a més, organitzada en associació d'empreses del sector era, simplement, ciència-ficció.

La realitat és que avui existeix un esborrany de conveni per al sector d'Intervencions arqueològiques que ha estat parcialment discutit amb l'Associació d'Empreses d'Arqueologia de Catalunya.

La realitat és que avui hi ha presentada una memòria sol·licitant la creació del Col·legi d'Arqueòlegs de Catalunya que està pendent d'una revisió de la legislació vigent en la matèria, però que en principi hauria de reeixir.

Això, fa uns anys, repeteixo, era gairebé impensable. Avui aquestes dues vessants d'organització col·lectiva estan molt elaborades i sembla que correctament encaminades, tot i que en el moment de redactar aquestes línies encara no són una realitat. Esperem que ho siguin ben aviat.

Cap a un col·legi d'arqueòlegs

Joaquín Ruiz de Arbulo

L'any 1981, a Catalunya, un arqueòleg no podia cobrar un sou per dirigir una excavació arqueològica perquè aquesta figura professional senzillament no existia. Aleshores l'arqueologia era una tasca fonamentalment d'investigació a mans d'un reduït col·lectiu investigador instal·lat en universitats, museus i el CSIC. A principis dels anys vuitanta, al Regne Unit, l'arqueologia d'intervenció en l'àmbit territorial o local estava assumida a ple rendiment per les *Rescue Archaeological Units*, petites empreses organitzades per regions responsables de les urgències territorials i també els *Trusts*, consorcis formats en ciutats amb un important patrimoni arqueològic, com el *York Trust*, creat el 1972, o el *Canterbury Archaeological Trust*, iniciat el 1975. Per la seva banda, a França s'havia començat a aplicar a gran escala, des del 1977, el sistema dels "contractats" (*vacataires*) lligats a l'AFAN, l'*Association pour les Fouilles Archéologiques Nationales*.

En realitat, la situació professional de l'arqueologia al nostre país encara era pitjor, ja que segons el text de la nova Constitució espanyola, aprovat el 1978, les professions titulades eren aquelles que comptaven amb un títol universitari específic aprovat pel govern. Així, un metge o un advocat podien exercir la seva activitat professional un cop obtingut el títol universitari. Però malauradament cap universitat espanyola oferia una llicenciatura en Arqueologia. Quan el 1983 va legalitzar-se la nova Associació Professional d'Arqueòlegs d'Espanya (APAE), va haver de tenir-se en compte en els seus estatuts que un arqueòleg era algú que acreditava que havia redactat una tesina o

tesi de temàtica arqueològica o bé que havia publicat tres treballs sobre arqueologia. A més, havia de ser un llicenciat, sí, però, en quina branca? Una enquesta del 1986 de l'APAE sobre professionals en arqueologia va oferir fins a 24 titulacions diferents.

Tampoc quedava gaire clar per a l'Administració quines obligacions podia tenir el fet de dur a terme una excavació arqueològica, una activitat fonamentalment d'investigació que aleshores es definia per una encara vigent Llei d'Excavacions Arqueològiques que datava, ni més ni menys, del 1911 (Llei de 7 de juliol/1911). Afortunadament, el marc jurídic de l'Estat va avançar lentament. El 1985 apareixia la Llei de Patrimoni Històric Espanyol (LPHE, Llei 16/1985) amb importants conseqüències pel que fa a la delimitació de zones arqueològiques i la declaració dels Béns d'Interès Cultural (BIC). Per aclarir les competències entre l'Estat i les autonomies per a l'aplicació d'aquesta llei, Catalunya, Euskadi i Galícia van presentar un recurs d'inconstitucionalitat amb sentència final del Tribunal Constitucional 17/1991 i el 1993 el Parlament de Catalunya aprovava la Llei de Patrimoni Cultural Català (Llei 9/1993), que vam debatre a la RAP 4 de 1994.

La LPHE ha significat un avenç fonamental ja que va proporcionar, per primera vegada, instruments per tenir en compte l'inventari, la protecció i les actuacions obligades vers el patrimoni arqueològic tant als plans generals d'ordenació urbana i els plans especials que regularitzen el creixement de les poblacions, com als plans territorials de coordinació i la mateixa Llei del Sòl (Llei 6/1998). Avui dia, gairebé totes les intervencions arqueològiques d'urgència que es duen a terme ho fan sota l'empara d'alguna d'aquestes normatives de protecció.

El desembre de 1980, el primer govern de la Generalitat de Catalunya va crear el Servei d'Arqueologia adscrit al Departament de Cultura, l'any següent van començar a funcionar els Serveis Territorials i a poc a poc van sorgir nous projectes i encàrrecs potenciat el 1984 amb el Pla de Solidaritat de l'Atur, que va permetre l'excavació d'un bon nombre de jaciments per part d'equips d'arqueòlegs que, per primera vegada, anaven a treballar sobre el terreny de manera contínua durant set mesos. D'aquesta experiència va sorgir un primer i variat grup professional que no deixaria d'incrementar-se els anys següents. Com dèiem en començar aquestes línies, els arqueòlegs que van iniciar la seva trajectòria professional al llarg dels anys vuitanta, ja fos a la Generalitat o als ajuntaments, van poder adonar-se ràpidament que una de les primeres necessitats imprescindibles era definir quina era la figura professional de l'arqueòleg.

A poc a poc, aquest camí va anar gestant-se en diferents reunions a mitjan anys vuitanta, que a Catalunya van buscar l'empara de l'ampli Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya com a única institució que en aquella època podia acollir el germen d'un col·legi professional, aleshores encara inviable, com a organisme autònom. La Comissió de Patrimoni del Col·legi de Doctors i Llicenciats es va formar el 1984 amb una primera comissió gestora que es renovaria el 1986 i iniciaria un difícil, però intens, camí amb